

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen vesiliikennelainsäädännöstä

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 66/1996 vp vesiliikennelainsäädännöstä. Eduskunta, jolle liikennevaliokunta on antanut

asiasta mietintönsä n:o 6/1996 vp, on hyväksynyt seuraavan lain:

Vesiliikennelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää vesiliikenteen turvallisuutta sekä ehkäistä niitä haittoja, joita vesikulkuneuvojen käyttämisestä aiheutuu luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle.

Vesiliikenteen turvallisuuden edistämiseksi ja haittojen ehkäisemiseksi on noudatettava myös, mitä muualla laissa säädetään.

2 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan vesikulkuneuvoihin ja niiden käyttämiseen vesialueella.

Tätä lakia sovelletaan kaupparenkulkuun käytettäviin aluksiin siltä osin kuin niistä ei erikseen säädetä merilaissa (674/94) tai alusturvallisuuden valvonnasta annetussa laissa (370/95) taikka muualla laissa.

3 §

Määritelmä

Tässä laissa tarkoitetaan vesikulkuneuvolla veteen tukeutuvaa ja vesillä liikkumiseen tarkoitettua kulkuvälinettä ja laitetta.

4 §

Oikeus liikkua vesialueella

Jokaisella on oikeus liikkua vesialueella siten kuin siitä säädetään vesilain (264/61) 1 luvun 24 §:ssä, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu.

2 luku

Vesillä liikkujaa koskevat säännökset

5 §

Vesillä liikkujaa koskevat yleiset velvollisuudet

Jokaisen vesillä vesikulkuneuvolla liikkuvan on noudatettava olosuhteiden edellyttä-

mää huolellisuutta ja varovaisuutta ja toimittava siten, ettei hän ilman pakottavaa syytä vaikeuta tai häiritse muiden liikkumista vesillä eikä aiheuta vaaraa tai vahinkoa muille taikka vaaraa tai merkittävää tai tarpeetonta haittaa tai häiriötä luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.

Vesikulkuneuvon kuljettajan on noudatettava vesiliikenteen liikennesääntöjä ja vesiliikennemerkeillä tai valo-opasteilla ilmaistuja määräyksiä, kieltoja ja rajoituksia.

Kiireellisessä virka-, sairaankuljetus- tai pelastustehtävässä oleva valvontaviranomainen taikka pelastuslaitoksen, meripelastusyksikön tai puolustusvoimien vesikulkuneuvon kuljettaja saa tehtävän sitä edellyttäessä tarpeellista varovaisuutta noudattaen poiketa sisäisillä kulkuvesillä edellä tarkoitetuista liikennesäännöistä, määräyksistä, kielloista ja rajoituksista paitsi väistämivelvollisuudesta. Jos olosuhteet sitä edellyttävät, tulee tällöin antaa erityisiä ääni- ja valomerkkejä.

6 §

Vesikulkuneuvon kuljettajaa koskevat yleiset vaatimukset

Vesikulkuneuvon kuljettajana ei saa toimia henkilö, jolla ei ole olosuhteisiin nähden tarvittavaa ikää, kykyä ja taitoa.

Rekisteröitävää moottorikäyttöistä vesikulkuneuvoa saa kuljettaa vain henkilö, joka on täyttänyt 15 vuotta.

Merenkulkuhallitus voi, ottaen huomioon vesikulkuneuvon koon, lajin, käyttötarkoituksen ja liikkumisalueen, määrätä, että tietyn vesikulkuneuvotyypin tai yksittäisen kulkuneuvon kuljettajan on oltava täyttänyt 18 vuotta ja osoittanut merenkulkuhallituksen tarkemmin edellyttämät tiedot ja kyvyn kysymyksessä olevan vesikulkuneuvotyypin tai yksittäisen vesikulkuneuvon kuljettamiseen.

7 §

Vesikulkuneuvon luovuttaminen toisen kuljetettavaksi

Vesikulkuneuvoa ei saa luovuttaa sellaisen henkilön kuljetettavaksi, jolla ei ole siihen 6 §:ssä edellytettyä ikää, kykyä ja taitoa.

3 luku

Vesikulkuneuvoja koskevat säännökset

8 §

Vesikulkuneuvon rakenne, varusteet ja kunto

Vesikulkuneuvon on oltava rakenteeltaan, varusteiltaan, kunnoltaan ja muilta ominaisuuksiltaan turvallinen kaikilla niillä kulkuvesillä, joilla sitä käytetään.

Vesikulkuneuvon on lisäksi oltava sellainen, ettei sen käytöstä aiheudu merkityksellistä tai tarpeetonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.

9 §

Vesikulkuneuvoja ja niiden varusteita koskevat vaatimukset

Vesikulkuneuvojen rakenteesta ja niiden moottoreista sekä varusteista ja tarvikkeista voidaan asetuksella antaa sellaisia säännöksiä, jotka turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai ympäristöhaittojen ehkäisemisen vuoksi katsotaan tarpeellisiksi.

Merenkulkuhallitus voi, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita vesikulkuneuvojen ja niiden moottoreiden sekä varusteiden ja tarvikkeiden ominaisuuksista, rakenteesta, laadusta, määrästä, kunnosta ja käytöstä. Lisäksi merenkulkuhallitus voi, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, myöntää yksittäistapauksessa poikkeuksia vesikulkuneuvon rakennetta, moottoria, varusteita ja tarvikkeita koskevista säännöksistä.

10 §

Maahantuontia, valmistusta, markkinointia ja käyttöä koskevat kiellot ja rajoitukset

Jos on perusteltua syytä epäillä, että vesikulkuneuvo tai sen moottori, varuste tai tarvike saattaa vaarantaa henkilöiden, tavaroiden tai ympäristön turvallisuuden tai terveyden, valtioneuvostolla on oikeus valmistajaa tai maahantuojaa kuultuaan kieltää kulkuneuvon, moottorin, varusteen tai tarvikkeen

maahantuonti, valmistus, markkinointi ja käyttö tai rajoittaa niitä.

Asetuksella säädetään tarkemmin kiello- ja rajoituspäätösten tekemistä koskevasta menettelystä.

4 luku

Liikkumista koskevat säännökset

11 §

Pysähtymisvelvollisuus

Vesikulkuneuvo on valvontaviranomaisen antamasta, selvästi havaittavasta pysähdysmerkistä pysäytettävä heti, kun se voidaan turvallisesti tehdä.

Pysähdysmerkeistä säädetään tarkemmin asetuksella.

12 §

Vesikulkuneuvon tarkastaminen ja sen käytön estäminen

Vesikulkuneuvon kuljettaja on velvollinen noudattamaan valvontaviranomaisen vesikulkuneuvon rakenteen, varusteiden, kunnan sekä asiakirjojen tarkastamiseksi antamia määräyksiä sekä sallimaan vesikulkuneuvon merikelpoisuuden sekä rungon ja moottorin yksilöintitietojen tarkastamisen. Valvontaviranomaisen suorittamasta tarkastuksesta ei saa aiheutua kohtuutonta vahinkoa tai haittaa.

Valvontaviranomainen voi estää tai keskeyttää vesikulkuneuvon matkan, milloin siihen liittyy ilmeinen onnettomuuden vaara, yleisen järjestyksen häiriintyminen tai ympäristöhaitan uhka.

Valvontaviranomaisen keskeyttäessä vesikulkuneuvon matkan vastaa hinattavasta, ankkuroidusta tai rantaan taikka laituriin jätetystä vesikulkuneuvosta sen omistaja tai haltija. Jollei omistaja tai haltija tähän pysty tai vesikulkuneuvo on otettu käyttöön luvattomasti, on viranomaisen mahdollisuuksien mukaan huolehdittava kulkuneuvosta.

13 §

Asiakirjojen esittämisvelvollisuus

Vesikulkuneuvon kuljettajaa sekä kulkuneuvoa ja sen varusteita koskevat erikseen säädetyt tai määrätyt asiakirjat on pidettävä mukana vesikulkuneuvon ollessa käytössä. Tällaisen asiakirjan puuttuessa on vesikulkuneuvon kuljettaja velvollinen valvontaviranomaisen antaman kohtuullisen määräajan kuluessa esittämään asiakirjan kotipaikkansa valvontaviranomaiselle tai muulle tarkastuksessa osoitettavalle valvontaviranomaiselle.

14 §

Vesiliikenteen ohjaaminen

Merenkululaitos voi vesiliikenteen ohjaimiseksi ja siihen liittyvää valvontaa varten antaa vesikulkuneuvolla liikkumista koskevia ohjeita ja määräyksiä.

15 §

Aalueelliset kiellot ja rajoitukset

Vesikulkuneuvolla liikkuminen voidaan kieltää määräajaksi tai toistaiseksi määrätyllä vesialueella tai rajoittaa sitä, jos kiello tai rajoitus harkitaan tarpeelliseksi liikenteen, ympäristön, kalastuksen tai muun elinkeinon suojaamiseksi taikka yleisen luonnon virkistyskäytön tai muun yleisen edun vuoksi.

Yleisiä kulkuväyliä koskevista kielloista ja rajoituksista päättää merenkululaitos ja muita vesialueita koskevista kielloista ja rajoituksista alueellinen ympäristökeskus.

Kielto tai rajoitus ei nopeusrajoitusta lukuun ottamatta koske työnteon tai asunnon sijainnin vuoksi tarpeellista vesikulkuneuvon käyttöä taikka vaikeasti liikuntavammaisen henkilön vesikulkuneuvon käyttöä, ellei päätöksessä erityisen painavasta syystä toisin määrätä. Virka-, sairaankuljetus- ja pelastustoimen suorittamiseksi sekä muusta vastavasta syystä välttämätön vesikulkuneuvolla liikkuminen on sallittu kiellosta tai rajoituksesta huolimatta. Sama koskee puolustusvoimien toimintaa.

16 §

Vesikulkuneuvotyyppiä koskevat kiellot ja rajoitukset

Jos tietyn moottorikäyttöisen vesikulkuneuvotyyppin käyttämisestä aiheutuu erityisen huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle tai muulle elinkeinolle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle, alueellinen ympäristökeskus tai, jos kysymys on kaupparenkulkuun käytettävästä vesikulkuneuvosta, merenkululaitos voi aluekohtaisesti kieltää vesikulkuneuvotyyppin käytön tai rajoittaa sitä.

17 §

Kielto- ja rajoitusasioiden käsittely

Esityksen 15 ja 16 §:ssä tarkoitetun kiellon tai rajoituksen määrittämiseksi voi tehdä kunta tai kunnan jäsen taikka sellainen viranomainen, yhteisö tai vesialueen omistaja, jota asia koskee. Kiellon tai rajoituksen määrittämisen voi panna vireille myös merenkululaitos tai alueellinen ympäristökeskus.

Ennen kiellon tai rajoituksen määrittämistä on alueellisen ympäristökeskuksen tai merenkululaitoksen kuultava kuntaa, jonka aluetta kieltö tai rajoitus koskee, sekä varattava niille viranomaisille, yhteisöille ja vesialueen omistajille sekä muille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos kieltö tai rajoitus määrätään kunnan esityksestä, se on määrättävä esityksen mukaisesti, jollei esityksestä poikkeaminen ole tarpeen kansalaisten tasapuolisen kohtelun tai alueellisen yhtenäisyyden vuoksi taikka muusta erityisestä syystä.

18 §

Kiellon ja rajoituksen voimaantulo

Alueellinen ympäristökeskus tai merenkululaitos voi määrätä, että sen antama kieltö tai rajoituspäätös tulee voimaan muutoksenhausta huolimatta päätöksessä määrättyllä tavalla sen jälkeen, kun päätöksestä on tiedotettu. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntönnäpönanon.

19 §

Kiellon ja rajoituksen merkitseminen

Kieltö tai rajoitus on, jos se on mahdollista, merkittävä vesialueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä yleisellä kulkuväylällä vastaa väylänpitäjä ja muualla se kunta, jonka aluetta kieltö tai rajoitus koskee.

Kieltö- ja rajoitusmerkkeinä käytetään merenkulkuhallituksen päätöksen mukaisia vesiliikennemerkkejä.

Kieltöä ja rajoitusta osoittavien merkkien asettamisessa noudatetaan, mitä vesilain 4 luvun 5 §:ssä säädetään yleisen kulkuväylän kuntoonpanijan oikeudesta asettaa merenkulun turvalaitteita vesistöön tai sen rannalle.

20 §

Kieltö- tai rajoituspäätöksen muuttaminen

Kieltö- tai rajoituspäätöstä, joka on annettu 15 tai 16 §:n mukaisesti, voidaan muuttaa, jos päätöstä tehtäessä vallinneet olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet tai jos niiden myöhemmin todetaan olleen oleellisesti erilaiset kuin päätöstä annettaessa on edellytetty. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 15—19 §:ssä säädetään.

5 luku

Erinäisiä säännöksiä

21 §

Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava, sen lisäksi mitä luvanvaraisuudesta säädetään muualla laissa, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asema- tai rakennuskaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristölupamenettelylaissa (735/91) tarkoitettu ympäristölupa.

Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa merkityksellisiä ympäristöhaittoja.

Luvan usean kunnan alueella pidettävään kilpailuun tai harjoitukseen antaa alueellinen ympäristökeskus. Usean alueellisen ympäristökeskuksen alueella pidettävään kilpailuun tai harjoitukseen myöntää luvan se alueellinen ympäristökeskus, jonka alueella kilpailu pääosin pidetään.

Tässä pykälässä tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksenä on, että tapahtuma täyttää riittävät turvallisuuden vaatimukset ja ettei toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle. Lupa voidaan myöntää vain, jos vesialueen omistaja on antanut siihen suostumuksensa. Jos vesialue kuuluu yhteisalueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle, suostumuksen voi antaa myös kalastuskunnan johtokunta.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita palo- ja meripelastustoimen harjoituksiin eikä puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen harjoituksiin.

22 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaiseen alueellisen ympäristökeskuksen tai merenkululaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla lääninoikeuteen. Valitus, joka koskee alueellisen ympäristökeskuksen 15 §:n 2 momentin, 16 §:n tai 21 §:n 3 momentin nojalla taikka merenkululaitoksen 15 §:n 2 momentin tai 16 §:n nojalla antamaa päätöstä, käsitellään siinä lääninoikeudessa, jonka tuomiopiirissä pääosa päätöksen kohteena olevasta vesialueesta sijaitsee. Muutoin toimivaltainen lääninoikeus määräytyy sen mukaan, minkä lääninoikeuden tuomiopiirissä valituksen kohteena olevan päätöksen tehneen viranomaisen toimipaikka sijaitsee.

Muutoksenhakuun sovelletaan, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

23 §

Valvonta

Tämän lain noudattamisen yleinen valvonta kuuluu merenkululaitokselle. Ympäristö-

haittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta lain noudattamisen yleinen valvonta kuuluu alueelliselle ympäristökeskukselle sen toimialueella. Vesikulkuneuvojen käyttämistä vesialueella valvovat merenkululaitos, poliisi, rajavartiolaitos ja tullilaitos.

24 §

Rangaistukset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, *vesiliikenneriikkomuksesta* sakkoon.

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai luonnolle tai muulle ympäristölle, on tuomittava *vesiliikenneriikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

25 §

Toimenpiteestä luopuminen ja huomautus

Vesiliikenneriikkomuksesta voidaan jättää ilmoitus tekemättä, syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos teko on olosuhteisiin nähden vähäinen.

Jos rikkomus ilmeisesti on sellainen kuin 1 momentissa säädetään, voi valvontaviranomainen muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

26 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja vesikulkuneuvojen ja niiden varusteiden vaatimuksenmukaisuuden toteamisesta annetaan asetuksella.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vesiliikenteen ohjaamisesta ja siihen liittyvästä valvonnasta.

Asetuksella säädetään myös vesiliikenteen liikennesäännöistä ja vesikulkuväylien merkittämisestä.

Merenkulkuhallitus voi, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, antaa tarkempia määräyksiä vesikulkuneuvojen ja niiden varusteiden vaatimuksenmukaisuuden toteamisesta, vesiliikenteen ohjaamisesta ja siihen liittyvästä valvonnasta, vesiliikenteen liikennesäännöistä ja vesikulkuväylien merkitsemisestä.

27 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan 28 päivänä helmikuuta 1969 annettu veneliikennelaki (151/69) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Veneliikennelain 2 § ja veneliikennelain nojalla annetut asetukset jäävät kuitenkin toistaiseksi voimaan. Rangaistus näiden asetusten säännösten ja niiden nojalla annettujen määräysten rikkomisesta tuomitaan tämän lain mukaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

28 §

Siirtymäsäännös

Lääninhallituksen tai alueellisen ympäristökeskuksen 27 §:ssä kumotun veneliikennelain nojalla määräämä kielto tai rajoitus on voimassa sitä koskevassa päätöksessä mainitun ajan, jollei päätöstä tämän lain nojalla muuteta tai kumota.

Samoin on vapaakunnan viranomaisen vapaakunnan oikeudesta poiketa eräistä säännöksistä ja määräyksistä annetun lain 2 §:n 9 kohdan nojalla siirretyn päätösvallan mukaisesti määräämä veneliikennelain 3 a §:ssä säädetty kielto tai rajoitus voimassa sitä koskevassa päätöksessä mainitun ajan, jollei päätöstä tämän lain nojalla muuteta tai kumota.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 1996
